

NAPREDNJAK

List hrvatske pučke napredne stranke.

Pretpлата: na godinu Kr. 5.— Na pò god. Kr. 2.50. Za inozemstvo suviše pošt. trošak.
Pojedini broj u mjestu 6 para vanka 8.
Plativo i tuživo u Šibeniku.

IZLAZI SVAKOG PETKA

Izdavač, vlasnik i tisak „Pučka Tiskara“
D. r. V. Iljadica i drugovi — Šibenik.
Odgovorni urednik: Krste Živković-Šupuk

Pretpлата šalje se administraciji. Pisma šalju se uredništvu. Rukopisi se ne vraćaju a neplaćeni se listovi ne primaju. Oglasi se računaju po 16 para po petit retku; za više puta po pogodbi. Priopćenja i zahvale po 20 para po retku. Plaća se sve unaprijed.

Jukić — duša naroda?

Divlja oružana snaga zagrebačke policije i najamnička štampa pohlepno, kao pas na slijedu zvijeri, njuškaju za umišljenim sukrivcima mladog bosanca Jukića. Bijeda i zdvojnost! Potištenost i moralna bijeda, — nesreće gore od svake materijalne bijede — bili su oni jedini sukripci, koji ga potakoše da digne oružje na krvnika svoga naroda; moralna zdvojnost onoga, koji mlad kao kaplja, u zori svoga života osjeća na sebi teški neumoljivi udarac nečovječnih zakona i biva okrutno s narodom svojim izbačen iz kruga ljudskog društva i prava. Komesar Cuvaj stvorio je okrutnošću svojih zakona čitavi narod pohjedjenih i zdvojnih, pak zašto da ne osjeti on na sebi posljedice?

U Banovini se krši zakon i siluje pravda, narod se postavlja u izvanredno stanje; potištenost, nezadovoljstvo, potpuna zdvojnost ogorčavaju i razjarivaju narod; a narod prignučen ne nalazi ni načina, ni mogućnosti da udovolji svoje duševne i moralne potrebe, često nužnije od samog svagdanjeg kruha. I tada digao se je iz naroda glas njegove savjesti; ustao je mladi Jukić, koji je osjetio patnju narodnih patnja, u kojemu je živjelo čuvstvo pravde, te je planulo na opću rasignaciju, na bol i umiranje narodno. On, koji je osjećao snažno gibanje krila moralne i političke smrti naroda, našao je u svojoj ljubavi srčanosti da pruži ruku i ugubi zdravlje života za se i svoj puk.

Osjećaj duboke boli ganuo je dušu mladog Bosanca, dušu punu samoprijegornih čuvstava čovjekoljublja; i nježnost i dobrota i altruizam pretvorile se po shvatljivom duševnom procesu u mržnju, u bijes protiv onoga, kojega smatraše glavnim uzrokom tolike sramote i bijede naroda. I tako nasilje zakona stvorilo najprije zločinca, kojega će kodificirani moral kasnije kazniti!

Istina, penalni zakon smatra zločinom ovo skroz socijalno djelo, kojim je idealni i poletni Jukić ciljao osloboditi društvo i narod od ruke tirana i nad tom nesretnom žrtvom spustiti će, se, kao tišina vječite noći, gvozdena vrata zatvora! Ali narod je naš i javno mnijenje obračunalo s tim društvenim infamijama i ondje, gdje ono ne može da pruži ruku osvete tim svećenicima ljudske pravde, to ih ono diže na epski oltar mučeništva i kreposti.

A hoće li društvo sada kazniti ovog nesretnika, koji je iz osjećaja neizmjernog čovjekoljublja, zanešen strašću ustao kao sudac i osvetnik nevolje naroda? Ili se možda neće prije providiti da uzroci svih nesreća i propasti našega naroda jednom za uvijek prestanu?

Nek nas razumije dobro svak pak i samo Državno Odvjetništvo. Ove retke ne napisasmo, da pohvalimo djelo mladoga Jukića, koje djelo „red čuvajuća“ štampa označuje prostim zločinstvom sa svim kvalifikacijama kaz. zakona. Mi, kao demokratska stranka, jesmo i moramo biti protiv svako vrsti nasilja, pak nećemo odobriti ni Jukićevo. Ali — gospodo reda i zakona, prosudijte ovo djelo i još s jedne strane, a i ta je u kaznenom zakoniku predviđena. To je nužna obrana. A tu ne gledajte na Jukića, pogledajte tu na hrvatski narod, koji je stjeran neotklonivim nasiljem u tjesnu ulicu. A narod nije jedna osoba, to je jedan skup pojedinaca; tu je više udova kao u tijelu. Narod ne može upotrebiti pravo nužne obrane kao narod, kao što ne može ni tijelo kao takovo. I kod tijela se digne jedno udo, jedna ruka, osvetnička desnica, koja čim joj se namahne odbrani čitavo tijelo od neotklonive pogibelji.

Ovoga puta tom osvetničkom desnicom jednog tijela, zamislimo se, bi li mogao biti uzet mladi Jukić? Mladi, poletni Jukić ne zločinac, neg pjesnik.

U znaku zapljena.

Nema sumnje, sve su vidljive i nevidljive sile upotrebile svoju moć i snagu, da od ove nesretne zemlje naprave novi klerikalni Tirol sa tihim zarobljenim pukom, majstorski dresiranim i snažno upregnutim da ga svak uzumogne upotrebiti za svoju službu, u svoje svrhe. Pak to nazivlju jošte i opravdavaju: čuvanjem najviših ideala čovječanstva.

Neprekinuti progoni našega lista radi stvarne i dokazima potkrijepljene kritike o životu nekih crkvenih korifeja, sasvim su jasnim dokazom, za čim se teži kod nas. Traži se naime upričiti potpuno rasulo slobodne narodne politike; hoće da mlitave i služničke duše upregnu pod vlast udruženog klerikalizma-pravaštva-vladinovstva, da se uzumogne time narod lakše pripitomiti i uspavati u njemu svaku muževnost i volju za oslobodjenjem. Zato sve ono, što bi tu svetu alijancu moglo da osujeći ili omete u njezinom nastojanju, treba u zametku uništiti. Svaki slobodni glas svijestna čovjeka, koji ima ljubavi za narod te osjeća njegovu bol i njegovo stradanje mora se ugušiti. Zle i pogubne pojave u našem društvu, od kojih trpi i propada dobrostanje i moral puka ne smiju se iznašati, ako su ih prouzročili ljudi bez odgoja srca i duše, a koji se slučajno pokrivaju redovničkom ili svećeničkom haljom. Svakome, koji hoće da istinu ističe i štiti zdravlje naroda protiv patriotizmu izrabljivanja i prikrivenoj reakciji jezuitizma, stane na put brižni čuvar svih sredovječnih auktoreteta, u osobi državnog odvjetnika, da ti vlašću paragrafa a kukavičlukom podložnika, začepi usta.

Mi poznajemo cijelo uredjenje i plan po kojemu se ima da provede ovaj sistem duševnog i političkog zarobljavanja naroda, s toga ne ćemo niti napasti državnog odvjetnika radi neopravdanih progona našega lista, jer znamo da on mora tako raditi u zemlji, gdje je mudrost, pijeveca i poniznost ovice ideal kreposti i znanja. S druge strane psihologin ambicioznost i puzava čovjeka, koji veoma bristru i logično zaključuje: „Popovi imaju sve u svojim rukama; a što pop nema u torbi to ima država; državom pak vladaju opet popovi“ — takova psihologija riješava naš dužnosti bistriri račune s čovjekom, koji u kakovom novom redu „Pro ecclesia et Pontifice“ ili u hofratsvu traži ispunjenje svojih najljepših životnih sanja, cilj svojih mikroskopskih vrlina i sposobnosti.

Mi imademo pred sobom druge junake i moralne krivce našeg progiranja, počamši od fanatičkih pobornika nesnošljive popovske hierarhije do modernih pravaških kulturkämpfera. Svi ti ljudi, koje je ujedinio Šustersić i Jeglič, bore se u znak progiranja svega onoga, što odiše dahom slobode i napretka; pod nadzorom Mahnića i urednika „Dana“ proglasile bezobraznu laž o pogibelji vjere i kao samozvani škrbnici protegnuše prava svoga veličanstva nad našom djecom i našim narodom. Oni zakupiše kulturnu politiku u ime 27 preminulih papa i nekijih slabo nadarenih visosti. Oni hoće da vode sudbinu naroda u ime raznih kongregacija, zagrebačkog katoličkog dana i svih svojih vinarskih i bankarskih zahtuga. Odgajaju narod u čudoredju i slobodi u ime onoga duha, koji je spalio Giordana Bruno, ustrijelio Ferrera, pogubio Schückinga, koji je izjavio da je potres u Messini izljev božjeg bjesa radi jedne skupštine slobodnih mislioca, te pošto je čitavi jedan sat srednjoškolce uvjeravao, kako je Jehova stvorio ljude na priliku svoju, taj isti duh prikazuje kao djelo dostojno svake pohvale, ako oni svaku takovu priliku, koja čita „Val“, denunciraju svome upravitelju. Oni će zato u latinskom dobiti bolju ocjenu a prikaziva im se kako će dočimje u državnoj službi slične usluge biti na slični način nagrađene. A kad bi ovakove, za nesreću, kakav liberalni ministar koji

se slučajno nalazi na kormila, zaboravio, to će oni sigurno svoju nagradu primiti na nebu. Pak zar da jedan uvidjavni državni odvjetnik u ovako uređenom društvu može nositi drugu odoru do one šarene jednog reptila? U ovome leži cijeli moral one besramne jezuitske nemoralnosti kleriko-pravaša.

Protiv ovom pogubnom patriotizmu i nedostojnoj raboti svih politikaša od zanata, koji su sa svojim lješinama zasitili cio politički i kulturni život naše domovine, bilo je potreba da ustanemo, e da pravi prijatelji puka nadju put kako će se stresti svijest masa i odrvati je od fatalnog nastojanja, koji ju podržava u političkom i gospodarskom ropstvu. Ali sva ta ujedinjena garda, koja iz podredjenog položaja puka crpi svoju opstojnost i svoj sjaj, ustala je da nam oduzme svako sredstvo za širenje naših ideala; režu nam nerve, sijeku jezik, sputavaju nas i ovako povezanim viču još besramno u lice: Sada se branite; živila sloboda!

Ipak sve te mjere, preduzete od ujedinjene svete alijance, neće nas ni najmanje zastrašiti ili oslabiti. Kukavice ili slabići bi mogli prignuti pokorno glavu pred grubom silom, ali mi, koji imamo pouzdanja i vjere u pobjedu te kroz tmine današnjeg političkog života vidimo slobodno društvo budućnosti, ne sustajemo i ne ćemo da klonemo. Ako radimo zlo, čemu se onda ne rabe proti nama, rušiteljima popovskog gospodstva i kalaštva paragrafi kaznenog zakona? Čemu se ne uzima u zaštitu posvećene auktoretete protiv naše pokvarenosti i obaranja vjerskih temelja? Ta bilo bi dosta, da nas se udobno riješe, da nas oproma s one strane, gdje je mjesta za hulitelje vjerskih ustanova, za rušitelje kreposti i čudoredja. Da, ali to se ipak neće proti nama nikada poduzeti, jer isti progonitelji svete alijance uvidjaju u našem djelovanju samo stvarnu kritiku današnje društvene i političke pokvarenosti, koja je dozvoljena i zakonita; a ako iz te kritike izbija ogavna silika afarizma, nemoralnosti i drugih najgorih zala, to onda nije naša krivnja, već onih, koji nam za nju pružise materijal, t. j. onih pojedinaca, te se iz dna ljudske pokvarenosti stalozise u neke manastire i župničke kuće.

Zakon

o težačkoj pogodbi.

Otrag malo dana donijele su neke novine osnovu zakona o težačkoj pogodbi, koju je sastavio dvorski savjetnik Schullern.

Pisac ovog članka nije težak pa ni ne traži, da se ovo njegovo mišljenje uzme kao mišljenje težaka. Za to su pozvani drugi faktori. Zaslugom naše stranke osviješteno je težaštvo u Splitu, Šibeniku, Visu, Kaštelima i u svim drugim krajevima Dalmacije, gdje još postoji težački odnosaj. Mi se nadamo, da će se vrhu ovog zakona izjaviti predstavništva težaka u svim ovim mjestima, a ovaj članak može da vrijedi jedino kao mišljenje jednog pravnika, koji se sa ovim pitanjem ponešto bavio.

Moramo pretpostaviti, da uredjenje težačkog odnošaja putem zakona nije nikakav ideal težaka, nije niti iz daleka ono, za čim su težaci išli. Po „Spomenici“, koju su godine 1909 upravili C. kr. Vladi organizirani splitski težaci, ideal težaštva bio je prisilni otkup zemalja na korist težaka i to za čas barem u pogledu zemalja vlasnosti tako zvane „mrtve ruke“ a barem fakultativni otkup svih drugih od težaka obragjivanih zemalja. Splitski težaci tražili su takogjer od vlade osnutak zgodnih novčanih zavoda za financiranje ovog otkupa.

Projektirani zakon ne predvigja nikakav otkup ni prisilni ni dobrovoljni. Samo izdanje zakona dalo bi pak C. kr. Vladi izliku, da pokaže, kako je ona ipak nešto učinila za težaštvo u Dalmaciji

SE NE VRAĆAJU. — POŠILJKE NEPLAĆENE PRIMAJU SE. — E RAČUNAJU 16 PARATA PO POGODBI. NJA I ZAHVALE 20 PARATA PO RETKU. — — —

INAJSTIĆ.
Iljadica i drugovi

ponos Milanaca ipatičan, kao što ki ponos, ali je ostojan divljenja, in; on je plamen, e, on je moralna čudnovatu aktivaj radi mnogih ajživahniji, najuje, —duguje svoj

risiti, ako mogli alno čuvstvo, naćilijani bili psihosamo prema svom nego najvećma evo to je baza

na logično izviru, gi tijekovi unuke. Nacionalisti ferentni naprama politike i nekomu iga kao ispraznim vcima. Sada, a da e pred nekoliko istellini objelodalia “ nekoliko člarugi irendetizam“, upirao u dužnost, pitanja Podneva oslobodimo one manja, a svi znaju, u svojoj veoma knjigama, u konia, nije nikad zaitanja i probleme je razlika izmegju e bave ovim proicijonalista), samo ene stranke konživota cilj samoj vjlva svrhu nacije n naime hoće — njegovu misao, a

seoske djece s kojom ptica, razuzdan kao šao čas poslan od sposobnost stvaranja razvijati, učiti zanat, umjetnički izražaj. iti preslice s končau vretencu izdupstirno olova, da zvučiricu ili dragu kojoj e vježbati se gradeći Bosne, što je stradao kiteći je izragjenom ma. Ta drvena obuča a starcu: žuljala je ar onda načini šljaku buvene; u toj prvjrirode momče je po osjećanje forme i ičku inteligenciju. Za- ića, Antu Starčevića, izrezujući ih u drvetu; ije u drvetu, zatim u

om čudotvorcu čak i gje u zadarskom „Na- o darovitom pastiru, iue poticao je vige-

8.300 Rg

uzročnika tog jauka. Pa, kao što lažno prikazaše vladaru stanje u Hrvatskoj onda, kad joj oduzeše sve uvjete života ustavnog, tako i sada lažno obavještavaju ga, da je u Hrvatskoj narod miran i dobar i zadovoljan svojim ropskim stanjem. U ostalom ni sami ne vjerovahu, niti vjeruju, da bi im taj narod mogao da kusur vrati.

„Ta neće! on je miran i dobar!“ — misle oni kao i Marko Lovov.

Al, kad je ipak rekbi, dotešćao jad i muka, te se i taj mir i mukotrni mučenik sjetio svog ljudskog ponosa te, uprkos svojoj historičkoj do- proti i mirnoći, uvrijegjen digao, da kazni prvog

klerikalci učinili crkvu svojom podvornicom. To je najsjajnije pokazao papa Julijan II., koji je isprazio sve papinske blagajne i Vatikan doveo do očitog bankrota. Ali njegov nasljednik papa Lav X. kao valjan finansijer dosjetio se jadu i ubrzo stvorio plan, po kome je imao, da u malo vremena napuni sve blagajne. No prije nego pregjemo na ovo, vrijedno je zabilježiti raskalašenost ovog pape, koji je za svoje krunjenje potrošio ništa manje već 100.000 dukata. Za jedan sami sonet, dakle za 14 stihova, platio je jednom književniku 500 dukata, odnosno za svaki redak 35 dukata, a zna se, da je sonet bio jedna prosta krparija, ali je veličao papu!! Ovaj papa bio je jedan od najra-

pojmiti sve krvorostvo kardinala Beatona u Skotskoj, koji je bio tip državnika, ali i krvnika. Radi širenja nove vjere, naime kalvinizma, bezbroj je ljudi ovaj „sveti“ čovjek spalio i najtežim krvavim kaznama izmučio. Ovaj kardinal „krvnik“ spalio je godine 1546. na sred trga Gjuru Wisharta, te svojom rukom zapalio lomaču. Narod se silno pobunio, te ovog zlotvora, koji je čak i o papinskoj tiari sanjao, ubio i onda objesio o zid kule Svetog Andrije.

Klerikalizam je krvava stranica povijesti, veliko groblje žrtava slobode savjesti i uvjerenja. L.

pak bi pod tom izlikom mogla odgoditi za još koju godinu ili kojih desetak godina jedino pametno rješenje ovog pitanja, koje predstavlja samo i jedino otkup.

Pretpostaviti ćemo još, da bi jedan jedinstveni zakon mogao vrlo teško da uredi ovaj odnošaj, koji je, može se reći, u svakom selu drugčiji.

Nakon ovih pretpostavaka ispitati ćemo letimično taj nacrt zakona ističući samo one tačke, koje se kose sa interesima težaka i koje bi bile kadre, da težake bace u još gore jade i muke, nego li ih imaju danas. Ustanove, koje ćemo navesti, ne samo da su protivne interesima težaka nego se takogjer kose i sa zdravim razumom i sa svim pravilima pametnog zakonodavstva, a ne uzimlju baš u nikakav obzir postojeće prilike ove pogodbe.

Evo tih za težaka po zdravom razumu i po pravilima ekonomije neprihvatljivih ustanova.

1) U § 1 zakona zahtjeva se, da težak „pretežito“ sa svojom obitelji bude obragjivao zemljište. Ovo ograničenje na obitelj težaka nema nikakvog smisla, kad je on i onako po istom zakonu obvezan, da zemljište obragjuje po pravilima težačkog zanata, jer ga inače vlasnik u smislu istog zakona (§18) može otpustiti sa zemljišta.

2) U istom se § zabranjuje podkmetstvo. U nekim je krajevima nasuprot ovaj odnošaj bio izvorom blagostanja pak nema nikakvog razloga, da ga se zabranjuje. Glavni kmet ostaje i onako obvezan i odgovoran prema vlasniku zemljišta. Podkmetstvo bi se imalo dozvoliti u onim krajevima, gdje je isto dosad bilo u običaju.

3) U § 3 ograničuje ovaj zakon trajanja pogodbe za vinograde na rokove u godinama. To je smiješno. Narav težačke pogodbe zahtjeva, da ova traje, dok ne prestane loza, pa bilo to 20 ili čak 60 godina. Za sijanice je nasuprot rok od 3 godine prekratak. Kod sijanica bi pogodba morala trajati barem 4 godine t. j. barem onoliko, koliko je potrebno da se istroši gubar, što ga težak nakon prve krčevine stavlja u zemlju.

4) U § 6 dopušta zakon vlasniku mogućnost „upravljanja“ sa zemljom u granicama mjesnih običaja. Nije nam poznato, da takav običaj bilo gdje postoji, a svakako je protivan prirodi ove pogodbe, pri kojoj vlasniku spada jedino nadzor a ni pošto upravljanje zemlje.

5) Propisima § 9 zakona može se više toga prigovoriti. Poznato nam je, da su se u svoje doba težaci splitski žestoko opirali tome, da bilo što svoga stave na zemlju vlasnika, tako osobito nove loze, gubar itd. Oni su se smatrali obvezanim da dadu samo svoj rad, ali ne glavnicu van one, koju mogu da dobave na istoj zemlji.

Tačka h) ovog § je sasvim nejasna. Stojeći na slovu hrvatskog prevoda ovog propisa izgleda, da bi težak morao pitati dozvolu vlasnika, da uzimne poći raditi na tugje zemlje. Nama se čini nemoguće, da je ovo smisao ovog zakona, koji bi htio biti liberalan a kad tamo bi po ovom propisu, ako je vjerno preveden, učinio težaka robom zemlje i njezina vlasnika!

6) Rok od 4 sedmice ustanovljen u § 12 za zastaru traženja poboljšica mislimo da je odviše kratak. U Dalmaciji, gdje su komunikacije slabe, gdje je većina težaka nepismena i gdje je težak u obrani svojih prava prilično trom i nevaran, ovaj bi rok imao iznašati 3 godine.

7) U § 13 zakona zabranjuje se težaku prodaja, ostavljanje u nasljedstvo, davanje u zakup ili u zalag svojih prava.

Ovaj bi propis morao svakako otpasti, jer bi se time odnošaj težaka prema prvašnjemu znatno pogoršao. Prije je težak mogao da slobodno raspolaze sa svojim pravima barem putem nasljedstva, a sad bi mu se iz lijevog Beča i to ukinulo!

8) Slučne nemoguće odredbe sadržane su i u § 16 zakona, po kojemu težačka pogodba svršava smrću težaka. Zabranjuje se dioba izmogu više nasljednika a stariji član obitelji preminulog težaka ima prednost pred mlađima.

Ove nas ustanove bacaju daleko u srednji vijek ili barem uskravaju u Dalmaciji onaj Anerben- i Höferecht, koji je tako zlo prošao u nekim drugim pokrajinama Austrije.

9) I u § 18 zakona ima srednjovjernih odredaba kao ona, da težak gubi svoje pravo, ako uvrijedi vlasnika bilo on bilo koji član njegove obitelji i ako mu ne pita oprost (?) pred svjedocima; ako težak bude osugjen za koje sramotno djelo te ako se kod osobe, obitelji ili imovine težaka dogode takove promjene, da on ne bude u stanju obragjivati zemlju.

10) U § 19 opaža se razlika, koju bečki hofrat čini izmogu težaka i vlasnika zemlje. Težačka pogodba se razvrgava, ako težak udari ili samo op-

suje vlasnika; ali za vlasnika zemlje samo onda, kad on udari težaka.

11) U § 21 uvedeno je pravo ropstvo težaka. Tu se dozvoljava, da se težak obveže raditi vlasniku i van zemlje uz običajnu nadnicu a vlasniku se daje pravo prekupa na dio ploda, što spada težaku.

12) Što je pak najnepravednije, dozvoljava se, da težak besplatno donasa vlasniku njegov dio ploda na kuću ili na brod, ako zemlja nije dalje od 6 km. od kuće ili broda vlasnikova.

Protiv ovom nesretnom običaju težaci splitski su se najviše borili, a sad bi se po ovom „modernom“ i „slobodnom“ zakonu taj običaj imao zakonom dozvoliti!

13) Ime „kmeta“ moralo bi svakako biti ukinuto, jer su danas svi ljudi slobodni.

Ovo su u kratko i letimice najgore ustanove ovog zakona. Mislimo, da im daljeg komentara ne treba, već da će svaki svijesni težak čim pročita ovu osnovu reći, da ona poput mnogih drugih osnova, koje nam dolaze iz Beča, spada u — ropotarnicu.

Regbi da nam onamo ne samo ne misle dobra, nego i da nas ne poznaju. A barem bi to morali, jer nas bez poznavanja neće moći ni slomiti ni uništiti.

Čitajući jednu strašnu knjigu.

(Svršetak)

Ima truleži u državi Danskoj, ali i iz nekih dalmatinskih samostana tako neugodno zaudara po smraku i gnjiloci e čisto nam se pričinja kao da smo negdje u blizini svete Čenstohove ili pak da sanjamo sliku grozovitog srednjeg vijeka, čiju tamninu oštro reže crveni plamen sa nauljene lovače. Čitajući u istinu strašne one stranice oblijeću vas kojekakove slike i pred vama iskrsava bosonogi fratar sa Hristovim gorućim srecem na dlanu desne ruke, pobožno zabijelio očima, sa lica mu čitate svetački mir — i na jednom se trgnete, kao da vas jaka šaka zadimila u sljepočicu — pod fratrovom nogom stoji jedna glava, od pritiska silnog izvala se oči i ispružio jezik. A fratar onog gleda i osjećate u tom času kako vas njegov pogled strašno bude. I jer se zlo lakše širi od dobra, vi i dalje knjigu čitate i ako osjećate bolne ubode.

Fratar Barbarić, koji pravi svakojake zulume u makarskom primorju za pune 4½ godine, imade — to će svak razumjeti — i svoje braće po mantiji i po redu. Nije nam do toga da ispitujemo jesu li ta njegova braća njemu slična u djelovanju, u prkošenju, u nerazložnosti i načinu rđjiva življenja, ali iz svake stranice one uistinu strašne knjige, snabdjevene bezbrojem neoborivih dokumenata nedvoumno i jasno proizlazi, da se fratar Barbarić najviše ističe i da mu sva braća u gadnim nekim zanatima i rabotama dosižu nosom istom do koljena.

Čovjek se u istinu snebiva od čuda velikoga i kao instinktivno nam se nameće pitanje: kako je fratar Barbarić mogao da nesmetano punih 5 godina neuredno živi, svagja se, psuje, po sudovima se vuče? Zar nikad i ni sa koje strane nije na nj pao ni jedan ukor, ni jedna opomena?

Nikad!

Kao po dogovoru sva braća mu crna ustadoše na njegovu obranu i mješte ga pokarati, oduzeti mu priliku da počinja ono, što stoji u dijametralnom odnošaju sa čistim kršćanskim moralom, uposliti ga, dati mu drugu župu, daleko daleko, oni, braća njegova, brane ga po cestama, u polju, u crkvi, prikazuju ga anđelom bijelim a njegove „neprijatelje“ crnim gjavlima. Tako onaj svetac fra Ivan Peko, jasno je ustajao u obranu fratara Barbarića i govorio: „Čisti se zlata rgja ne hvata.“ Da li je pak Barbarić zlato, kojeg se ne može rgja da uhvati, neka dokažu ove činjenice.

Djevojka R. V. kojom je fratar Barbarić za više mjeseci vodio „pobožne“ razgovore i koja je ne rijetko zalazila u samostan, u kojem je stanova i fratar Barbarić — na 9 svibnja o. g. bijaše je nestalo, kao da je u zemlju propala, dok pod izyjesno se znalo, da je ostavila Igrane u sasma drugom, naime nosećem stanju. Da prevari svijet, po savjetu fratara Barbarića, otišla je u Trogir i odavle pisala sestri — a da još bolje stvar prikrije — da joj je liječnik našao u crijevima žutu vodu kao posljedicu jedne upile pluća. To je pismo dođuše iz Trogira stiglo u Igrane, ali istog je dana ona ostavila Trogir, jer uhoda nije ju u Trogiru nigdje mogla naći. R. V. bilo je kao i

fratru Barbariću do to toga, da „ona stvar“ u redu ispane, i da se vlasni ne dosjete, trebalo je rastrubiti, da je R. V. bolesna i da se sklonula u jednu dalmatinsku bolnicu. Nego Kotarsko Poglavarstvo u Makarskoj razaslalo je okružnicu svim glavarima da mu dojavu gdje se nalazi R. V. Ovu bojazan Poglavarstva makarskog treba tumačiti onamo, da se ono pobjalo da R. V. nebi bez putnice poslala u raj jednog malog bez zubi.

Iz Trogira R. V. je tiho i neopazice došuljala se u Šibenik, da u zaklonici poslije dugih 9 mjeseci teška truda — odahne. Iz Šibenika pako stizala su preporučena pisma na fratra Barbarića i mi znademo, tko ih je svaki put u Šibeniku na poštu nosio.

Nije ovo sve! hajdemo dalje!

Na 4 ov. mj. R. V. se povratila u Igrane. Udarilo je odmah u oči, da nije onako strojna i jedra kao prije, pak se našla neka „rgjava“ duša i prijavila stvar okružnicama. Stvar je u brzo dospjela u vrlo akutan stadij i vlast je po jednoj primjalji dala ju pregledati. Ispostavilo se da je pred par dana rodila, ali videći se u škripcu stade velikom svotom novaca mititi primalju. Nije joj uspjelo i poslije sama priznade da je bila u Šibeniku, da je povila dijete baš dana 23 pr. mjeseca kod neke primalje (ime joj sada ne spominjemo!) i kako je dijete kod primalje u Šibeniku ostavila.

Ovaj „confiteor“ ljubavnice fratara Barbarića pobudio je u cijelom makarskom primorju silnu senzaciju. Kad se pak uoči činjenica, da je fratar Barbarić s njome neprestano bivao; kad se uoči činjenica da je ona k njemu u samostan zalazila; kad se uoči činjenica, da je fratar Barbarić primao preporučena pisma iz Trogira i Šibenika sve jednom rukom pisata i kad se znade da joj je fratar davao novaca (a odakle mu?) da podmiti primalju, pak da ova protivno ustvrdi od onog što je našla pregledbom e onda jasno proizlazi da riječi sveca fra Ivana Peka ni malo ne odgovaraju istini, naime da fratar Barbarić nije zlato, već prosti komad gozjušine rgjom izjedene.

Ovo su činjenice, koje se baš ničim ne dadu pobiti i mi imamo na raspolaganju bezbroj daka za, koji idu sve u prilog našim tvrdnjama. Ne bojimo se vike ni s koje strane, ne bojimo se ni jedne klerikalne trapule ili pak perfidije i sve intervencije nekih debelih pokrovitelja ove kužne baruštine ne će pomoći, da nas odvrate od naše misije, da bezobzirno rušimo sve ono što zaudara po smraku, truleži i bolesnom moralu.

Koliko je samo puta fratar Barbarić s otara dijelio lekcije o moralu i o kršćanskom mišorgju? A koliko li je samo puta ukorio, pače i tužio one, koji sa tobože vriejgali boga. A on? On kao božji ugodnik, zaštićen svetom mantijom počinja stoput gora nedjela; u svojoj neobuzdanoj strasti pada na dno, identifikuje se sa raznim degenerisanim društvenim otpacima, gazi nogom kršćansko milosrgje, dok u ruci mu je goruće Hristovo srce, a na usnama ljubav vječna.

Tartuf! Ovamo nakon službe božje daje djevojkama ljubiti propelo, onamo najuzvišenije riječi blagog Nazarenca izvrgava ruglu; ovamo s otara viče: Ljubi bližnjega svoga! onamo sam, u zatvorenoj ćeliji samostanskoj kipi od mržnje proti iskrnjemu, ocrnjuje ga vlastima i hoće da ga svojim lažima turi u tammicu mračnu.

Mi ćemo dalje da raskrinkavamo lažnost pogubnog klerikalizma, da redom sve Barbariće većeg i manjeg kalibra prikazemo svijetu u svoj njihovoj golotinji, da ih onemogućimo, da tartiferju furtimašku osvjetlimo dokle god ne budu u istinu onakovim, kakovim ih je zamišljao Onaj, koji je propet na križu molio za svoje neprijatelje. A oni danas kraj punog stola dijele prokletstvo onima, koje bi morali udobrovoljiti svojim kršćanskim življenjem i djelovanjem. Nepodnošljivi su, drzoviti, nasrtljivi. Primjerom nam budi mladi fratar Barbarić, koji se ne ustručava počinuti sve, latiti se najnemoralnijeg sredstva, samo da uništi svog „protivnika“ ili zamete trag kojoj svojoj kažnjivoj prljavštini.

Barbariće treba raskrinkavati, onemogućiti ih ne

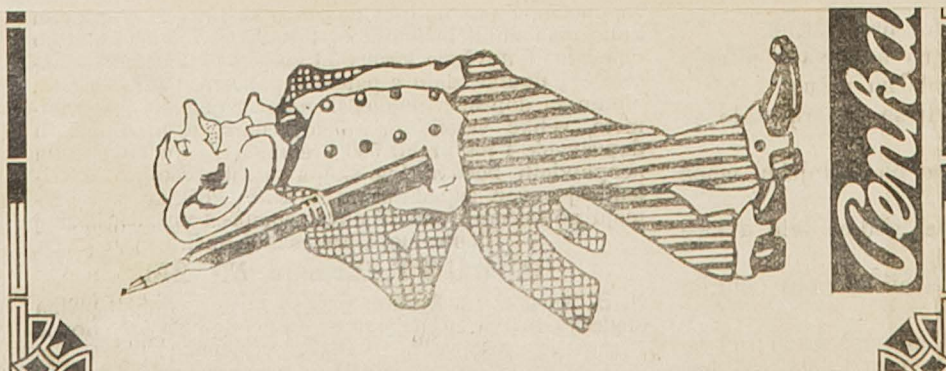
VELIKA ZLATARIJA

GJURO PLANČIĆ

VIS STARIGRAD VELALUKA

BOGATO SNABDJEVENA PODRUŽNICA

26-52 - - ŠIBENIK. - - -

PUČKA TISKARA

D. V. Pijadica i drugovi
ŠIBENIK

Preporuča se za sve u
tiskarsku struku zasjecajuće
radnje,
Cijene umjerene.

za to, jer su oni u mantijama, jer Hristove stope ne slijede i jer su našu zemlju ispunili podlom tartiferijom. Klerikalizam je najstetniji zareznik na koži i duši narodnoj i mi ćemo nastojati da ga borbom oslabimo i od njega naš puk oslobodimo. Rekosmo al ne svršismo. L.

O težačkom pitanju.

U današnjem broju donasamo o ovom vrlo važnom pitanju članak iz pera jednog pravika. Ovaj je članak imao izaći još u prošastom broju, ali je kasno prispio.

Megjutim je u nedjelju D.r Makale držao u prostorijama društva „Kola“ pouzdani sastanak sa nekoliko naših težaka. On im je pročitao i protumačio nacrt zakona za uređenje težačke pogodbe. Saopćio im je suviše opaske, koje su učinjene protiv tom zakonu u današnjem članku.

Sakupljeni težaci potpuno su usvojili razloge sadržane u našem današnjem članku. Tako su se šibenski težaci iskazali u prvom redu potpuno solidarni sa splitskim težacima, koji zahtijevaju otkup zemalja pomoću vlade i osnivanje zgodnih novčanih zavoda, koji bi taj otkup omogućili.

Nakon te ograde težaci su opaskama sadržanim u gornjem našem članku nadodali još slijedeće:

1) Težaku bi imalo biti prosto, da zemlju obrađuje dok je voljan da ju obrađuje po težačkom zanatu.

2) Težak bi imao da odreguje način i vrstu poljodjelske kulture.

3) Petina bi imala biti dohodak i kod sijanica, ako težak sam iskri i posije zemlju.

4) Težaku bi se imale naknaditi sve poboljšice učinjene na zemlji bez razlike.

5) Težaku bi se imala plaćati gonjačina ili vozarina po nadnici običajnoj u mjestu.

Ako se ovi prigovori i predlozi spoje sa onim sadržanim u gornjem članku, dobiće se čisti pojam o zahtjevima šibenskih težaka, ako bi se imao stvoriti jedan zakon za uređenje težačke pogodbe, što ni šibenski težaci ne žele, jer i oni teže jedino za otkupom.

Dopisi.

Skradin, Juna.

S dana na dan doživljuju se u ovoj općini raznovrsni prizori, u kojima karakteristično odskaje duh ličnog režima.

Fakat je, da su ti prizori začestali, kao što je velika nesreća, da ljudi, koji nijesu članovi tog udruženja za podmirivanje ličnih i posebnih interesa, a koji su na takovim položajima, te bi se morali brinuti, da već jednom porade, da se iz temelja promjene onakove javne uprave, za koje narod postoji samo u uobraženju, ti novi ljudi, koji bi na taj način morali da pokažu, da oni brigu vode o interesima cijele ove općine i da im je do napretka i blagostanja ove krajine, i ta bi ljudi morali bez ikakvog obzira istupiti i tako brzo i lako otkloniti opaki splet i posljedice.

To bi bio i za njih jedini način, kojim bi uvjerali sve i svakoga, da imaju savjesti, da imaju političke svijesti. Pokazali bi djelom, da nijesu samo na riječi junaci, da nijesu ljudi, koji iz bilo kojih ciljeva znaju se prilagoditi sad jednoj, sad drugoj upravnoj većini, nego da su ljudi, koji čuvaju zastavu svoju i čistoću načela, a narod će takovim ljudima, da pokloni sve svoje povjerenje.

Po današnjem stjecaju prilika časne su stolice istodobno i isključivi izvor koristi.

A koristi se teško žrtvuju, naročito onda, kad žrtvom ima da bude savjest, bez koje inače ne može da bude nikakva poštena i moralna rada.

Pobrkao se pojam o pravima i dužnostima. Dobro i korisno shvaća se sa isključivog gledišta sebičnjakog udruženja. Takovo stanje svi osjećamo i trpimo.

Neka nas niko krivo ne razumije. Naša je namjera, da se stvori nova situacija i tako prinudi jedna loša uprava, da se povuče, a da bude boljom zamjenjena, da novi ljudi ne staju na mjesto potisnutih, da produže radići ono, što su kod svojih prethodnika na vlasti osugjivali. Ne težimo zatim, da takova situacija bude samo postignuta po onoj digni se ti, da sjednem ja, pak da se onda bace za legja svi obziri, niti da čefi postane zakonom, jer smo toga već sili, nego da se pročisti i iskorijeni dosadašnja politika korupcije i špekularstva, da prestane jednom pogubni rad današnje vladajuće klike, koji je rastvorao sve naše odnošaje, pokolebao narodno pouzdanje, posijao sjeme nezadovoljstva i megjusobnoga nepovjerenja.

uzročnika tog jauka.

Pa, kao što lažno prikazaše vladaru stanje u Hrvatskoj onda, kad joj oduzeše sve uvjete života ustavnog, tako i sada lažno obavještavaju ga, da je u Hrvatskoj narod miran i dobar i zadovoljan svojim ropskim stanjem. U ostalom ni sami ne vjerovahu, niti vjeruju, da bi im taj narod mogao da kusur vrati.

„Ta neće! on je miran i dobar!“ — misle oni i Marko Lobov.

Al, kad je ipak, rekbi, dotešao jad i muka, te i taj mirni i mukotrni mučenik sjetio svog ljudskog ponosa te, uprkos svojoj historičkoj do-
proti i mirnoći, uvrijegjen digao, da kazni prvog

Početak rada u takovom smislu biće znak buđenja savjesti.

Imotski.

Ugledam Krištu, zavirim u zoologiju zaludu! Kad moj me Ile upozori, da je prid koritom. Prekrstim se dvaput, kihnem četiri i bez bibera, pak još šest uh! pusti zagoški vicevi i književnički dar pisca Dokonica miriše mi poput buhača, pa, ako ovako ne-daj bože potraje, još ću navući na se kroničnu kijavicu. Ajme Ile izdaše te vile!

Još mi vrag neda mira, okle smrad, okle kuga? Gledam ja u Znaora, k njemu doletili Rilovi i Skokan s dva tovara denuncija i tri numera Gnječa; s Badnjevica eto Kažimira. Zablenu se ja u nje, kô tele u zelena vrata, baš Znaor digao ruke, prida nj kleka Gjakula, blagosivlje ga Znaor i baš svršio zadnje riječi „pasi tukce moje“, a preda me kô da izniknu Iko Zelić „Okle Iko?“ „s batimenta Rošdčičeva ravno iz Splita, Kriv, pa ga osudilo“. „Ma okle smrdi?“ zaintačio ja „Davno je to nami smrdilo, još kad je njima mirisalo“. Pogleda u Znaora, mignu mi okom, razumjeh. A jes li ti Ilko razumio? nu ti si ga već davno „progucā“. pa negalami, neđivani lutkice Znaorova.

Makarska.

Raspust i nagli preokret u izborima. Eto donapokon zatarski grof zadovoljio je furtimašima i ova općina bi raspuštena, a upraviteljem imenovan bivši načelnik Petar vitez Rismondo. Izbori su već raspisani te počimlju na 20 a dospijevaju svršetskom ovog mjeseca. Neki prvaci pravaša poručie da bi dobro bilo doći do sporazuma; ali je teško.

Zahtjevi pravaša bili su 18 i 18 sa načelnikom Rismondom, dočim drugi traže 20 i 16, svakako konkretna nije ništa zaključeno.

Noćas je stigao zastupnik Dulibić; očekujemo i mi naše zastupnike. Objse se stranke ipak oružaju, jer jedan drugome ne vjeruje.

Op. ur. Čuvajte se lukavih ponuda pravaških. Berekinstvo njihovo nema mjere. Kad ne mogu da podlože narod silom, tad počnu njihove prevarne neiskrene rabote i lisičenja, dok se uvuku u tuđu kuću. Kad se jednom uvuku, onda tek čovjek upozna berekinstvo njihovo. To je stara rimokatolička politika; kad nemožeš sve, dobi što god; bolje neg ništa.

Držite se, nedajte se! Propanite slavno radje, neg da vas prevare i nasamare.

Vijesti iz grada i okolice.

Niko Marin. U prošli ponedjeljak umro je u Skradinu ovaj vrlo gradjanin i rodoljub kakovih je danas rijetko naći. Bio je potpun čovjek sa svakoga gledišta a sjao je svojim poštenjem i karakterom, što mu je sticalo ugled i štovanje kod svakoga. Mišljenjem svojim bio je blizu našoj stranci a upravo bio je jedan od one stare garde bivše narodne stranke, koja se je jedanput dičila mnogim ovakim karakterima i odanim otačbenicima, kakovih danas nestaje, a baš bi ih u ovo škakljivo i opasno doba vrlo trebalo.

Bile su mu 72. godine, nu njegov duh, njegovo srce nikad nije očutilo težinu godina te je bio mišljenjem uvijek mlad i poletan. Duše priproste, otvorene i čisto narodne, bio je ljubljen od svakoga i u svakoga pobudjivao pouzdanje i odanost.

U srijedu mu je bio sjajan sprovod, gdje se našao okupljen vas cio Skradin bez razlike, da dobrog Nikolu otprati do vječnog počinka.

Nek ovo par iskrenih redaka bude na utjehu obitelji pokojnikovoj, kojoj izrazujemo naše prijateljsko saučešće. Prijatelju Niki želimo vječni mir.

Uzoran župnik. Pišu nam iz Jadrtova: Kao da je prokletstvo božje crnad nama, ne možemo se nikako osloboditi ove crne sotone u podobi glasovitog Don Marka. Kad ga niko na svijetu neće, onda ga pošalju nama na uživanje. Što ga svak od sebe tjera, ima pravo, al, zašto ga biskup baš nama daje?

On ih je učinio više neg Brtollo ili ti Nasradin svugdje, gdje je bio pa i u nas. Postao je glasovit, kad je ono učinio arapski juriš u vagunu na Egerovu kulicu, rad čega ga je sudac Dulibić kaznio i mi mišljismo sad će ga voda odnijeti, a kad tam, evo ti ga opet ovdje. Jadno naše selo!

Ma čujte ih samo nekoliko, pa recite svi (nek reče i biskup), je li ovo župnik po božjoj volji?

Skoro našem S. M. umrla mati Šimica. Dolazi Š. k Don Marku, da je ukopa al on nehtjede. Onaj moli, uzalud. „Sta ću ja tebi ići za jedno čeljade lipo tamo? Neću! Aj ća s vrata, jer ću ti

dati nogu u prknjaču.“ ... tako odgovara i psuje ta zenica božja. — Išli smo se tužiti biskupu. Biskup sluša pa veli: ustrpite se ljudi, domalo ćemo ga odstraniti, jer ne znamo ni mi šta ćemo s njime. Neće ga niko?

Al, kako onda, stoji Don Marko u nas i danas. Za ukop došao, pravo reći, Melada iz Vrpoljca. I eto, da nebi Melade, pokojni bi bio ukopan bez popa. A popi uvijek govore, ko umre bez popa trpi vječne muke, a, kad ih zoveš, neće da dodju. Sad, komu' š vjerovati?

Sveto pismo kaže: ljubi iskrenjega, prosti bratu svojemu, ne osvećuj se, ne svjedoči krivo, a naš se Don Marko nadoveza našeg dobrog komšije Šarića, pa ga progoni, neda mu mira ni pokoja, muči ga po sudu, tuži ga poglavarstvu, douškiva žandarima. samo da jadnog dobrog Šarića uništi i upropasti, Al Šarić ni kriv ni dužan prošao svugdje dobro, pa ga poglavarstvo i sud riješava svake Don Markove tužbe i tako Don Marko ostaje sramotan pred vlastima, a Šarić čist pred svijetom. Ništa manje, nego ga jedan put tuži na sud, da mu Šarić prijete, da će ga ubiti. Ma je li djavo u popu?! Sud opet Šarića proglasio nevinim.

Vidite, dakle, ljudi božji, to nam je parok, to je-pastir naš! Čini mi se kao da čujem; tó je živi pakao naš.

Pa kad ne mogao nauditi Šariću, onda počeo s oltara da viče, da ga izazove, pa tad da ga tuži. da je u crkvi digao glas. Ma bi li djavo to izmislio!? „Utrni sviću Šariću, utrni sviću!“ viče na vas glas.

A to sve on čini proti komšiji Šariću, jer se pop počeo lantati žene njegove, a ona, poštena ženska, odbrusila mu u brk, da ima čunju pr... seću. Ona mu je popučku još debeliju i masniju rekla i htjela u nj vidrom, al o tim ćemo sramotama drugi put Vam pisati, jer ima toga puno, — puna torba.

Velju Vam, učinio ih je više neg Nasradin. Samo, da nas Bog i biskup oslobodi njega, kako je i obećao.

Pedesetgodišnjica. Danom 13 ovog mjeseca naš starina i odlični sugragjanin D.r I. K. pl. Fontana vitez Valsalina navršuje pedesetgodina odkada je stekao na padovanskom sveučilištu doktorsku diplomu. Čestitamo našem vrijednom sugragjaninu na ovoj rijetkoj obljetnici. Neka nam ga Bog poživi još za mnogo godina!

Naša zadnja zapljena prevršila je svaku mjeru. Gosp. D. O. već ne zna svog prava ni svoje dužnosti, ređbi, koje mu dolaze od slova zakona. Izvor svojim dužnostima i pravima. čini se, on je postavio u naklonost i želju pokvarenog djela klera, te misli, da ga je zakon metnuo na ono uzvišeno mjesto samo da brani i u zaštitu uzimlje neka djela tog klera.

Pošto tjem počinje nečija samovolja, mi smo, da se oslobodimo te nečije samovolje, bili prisiljeni obratiti se anamo, kamo prestaje moć samovolje smiješnih modernih tirančija. Morali smo se obratiti našim zastupnicima, koji će proti ovim zelautnim zapljenama učiniti zgodne korake.

Je li i ovo radi Cuvaja. Sinoć je u stanu gimnazijalca P. Grubišića bila pretraga. Mladić ovaj ima da se dvije godine bori smrću zaražen neizlječivom bolešću tuberkuloze. Bez obzira na to i na obitelj, sinoć u 11. sati u noći nenadno hrupiše u kuću dva komesara, jedan detektiv i dva žandara praćeni opć. redarom provedoše pretragu, odnesoše, kažu, neke mladićeve spise i privatna pisma i dva kovčega knjiga.

Na taku nenadanu posjetu u kasno doba noći, dakako, da se vas konšiluk uzgrajao. Mnogi mišljahu, da je mladić valjda umro, al se pitahu, čemu taki svati za to?

Kaže se po gradu, da je to u savezu sa atentatom na Cuvaja, što nam je teško vjerovati.

Čujemo, da je sinoćnja oružana posjeta strašno djelovala na i onako teško stanje bolesnog mladića.

U mjestu je mladić poznat kao priseban, inteligentan i ozbiljan. U spljetskoj gimnaziji, pa u zatarskoj odlikovao se učenjem i ponašanjem.

Nova limarska radnja NIKOLE BEADERA

ispitanog limarskog majstora, na Pazaru (kuća g. Zorića) preporučuje se P. T. Općinstvu jamčević za brzu i solidnu izradu svih gragjevinih i galantarijskih poslova. 1-6

Prodaje se

jedan „kottter“ u dobrom stanju, sa svom armaturom, fodrom od rama, uz veoma nišku cijenu. Na moru posve solidan. Obratit se uredništvu. 3

SE NE VRAĆAJU. -
POŠILJKE NEPLA-
NE PRIMAJU SE. - -
E RAČUNAJU 16 PA-
ETIT RETKU, A ZA
TA PO POGODBI.
NJA I ZAHVALE 20
A PO RETKU. - - -

INAJSTIĆ.

Iljadica i drugovi

ponos Milanaca ipatičan, kao što ki ponos, ali je ostojan divljenja, u; on je plamen, e, on je moralna čudnovatu aktivaj radi mnogih ajživahniji, najuje, duguje svoj

visiti, ako mogli alno čuvstvo, naći ilijani bili psiho- amo prema svom nego najvećma evo to je baza

na logično izviru, gi tijkovi unu- ke. Nacionaliste ferentni naprama politike i nekomu iga kao ispraznim vcima. Sada, a da e pred nekoliko ustellini objeloda- lia“ nekoliko čla- rugi irendetizam“, upirao u dužnost, pitanja Podneva oslobodimo one manja, a svi znaju, u svojoj veoma knjigama, u kona- ia, nije nikad za- itanja i probleme e razlika izmegju e bave ovim pro- cijonalista), samo ene stranke kon- života cilj samoj vlnja svrhu nacije n naime hoće — njegovu misao, a

seoske djece s kojom ptica, razuzdan kao šao čas poslan od sposobnost stvaranja razvijati, učiti zanat, umjetnički izražaj, iti preslice s konča- u vretenicu izdupsti rno olova, da zvuči aricu ili dragu kojoj e vježbati se gradeći Bosne, što je stradao kiteći je izragjenom ma. Ta drvena obuća a starcu: žuljala je ar onda načini šljaku buvene; u toj prvog riode momče je po- osjećanje forme i ičku inteligenciju. Za- ića, Antu Starčevića, izrezujući ih u drvetu; ije u drvetu, zatim u

om čudotvorcu čak i gje u zatarskom „Na- o darovitom pastiru, ine poticao je vigje-

Lav N. Tolstoj

Knjižnica „Naprednjaka“
broj 2.

„ŽIVI TRUP“

drama u šest čina i dvanaest slika.

Cijena 60 para (s poštom 70 para).
Može se dobiti kod „PUČKE TISKARE“
D.r V. Iljadica i drugovi — Šibenik.

Izobražen i napredan čovjek mora da
pročita ovo krasno djelo velikog ruskog
pisca.

Knj. „Naprednjaka“ izdala je još: D.r T.
G. Masaryk — govor o proračunu 1907,
cijena 20 para (s poštom 30 para); br. 4.

MARKO MARKOVINA

SPLIT

TELEFON 93.

Skladište i zastupstvo

Peći i šparherda,

Eternita,

Cijevi, dimnjaka i pločica

keramike □

Stakala, prostih i ornamen-
talnih □

Papendeka tankog i debeloga

Zahoda porculane i t. d. 27

OGLAS

Gradjevno Poduzeće

Petar Blasoffi & Frano Škofon
Ispitani nadzidarski majstor u ŠIBENIKU

poduzimlje svaku vrst gradjevnih radnja i
popravaka. Specijalista u gradnji štednjaka
(Sparherda) i peći za sobe.

Poduzimlje čvrste radnje u cement beton
(Eisenbeton) bez potrebe željeznih greda, sa
posebnom kancelarijom za nacрте i trebov-
nike u kući Pasini put Suda. 14

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA — PODRUŽNICA ŠIBENIK

Centralka DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU - DIONIČKA GLAVNICA Kr.

2.000.000 - PRICUVNA ZAKLADA U PRITIČCI 250.000

BANKOVNI ODJEL

PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KONTO KURENTU I ČEK PROMETU; ESKOMPTUJE
MJENICE, OBAVLJA INKASO, POHRANJUJE I UPRAVLJA VRIEDNINE. DEVIZE SE PRE-
UZIMLJU NAJKULANTNIJE. IZPLATE NA SVIM MJESTIMA TU I INOZEMSTVA OBAVLJAJU SE BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE

MJENJAČNICA

KUPUJE I PRODAJE DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERETNICE, ZALOŽNICE, SREĆKE, VALUTE, KU-
PONE. PRODAJA SREĆAKA NA OBROČNO ODPLAĆIVANJE. OSJEGURANJE PROTI GUBITKU ŽRIE-
BANJA, REVIZIJA SREĆAKA I VRIEDNOSTNIH PAPIRA BEZPLATNO. UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA. - - - -

PAPIRNICA

JURAJ GRIMANI

ŠIBENIK

Pribor za pisace strojeve svijuh sistema.

Razglednica i svih ostalih kancelarijskih
predmeta. Svi školski risaci i pisaci predmeti.

Gritzner Šivaći Strojevi

Kao za kućnu uporabu i vezivo — tako za svaku
industrijalnu radnju najbolji.

Gritzner Koturače

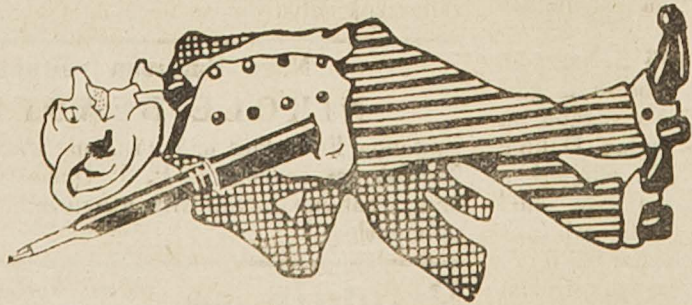
odlikuju se već od godina čvrstoćom i kva-
litetom materijala.

Svakovrsne Igračke i

Bijouterije.

52-28

Automatična olovka i pera

Penkala

PIO TERZANOVIĆ

Šibenik

Velika zaliha za ljetnu sezonu

MUŠKIH ODIJELA

Najmodernijeg kroja uz vrlo

umjerene cijene

27-52

NE BOJI SE UTAKMICE.

PUČKA TISKARA

D. V. Iljadica i drugovi
ŠIBENIK

Preporuča se za sve u
tiskarsku struku zasjeca-
juće radnje,
Cijene umjerene.

PUČKA TISKARA

D. V. Iljadica i drugovi
ŠIBENIK

Preporuča se za sve u
tiskarsku struku zasjeca-
juće radnje,
Cijene umjerene.